VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Po stopách mnichů ke klášternímu dvoru Kalec

GPS souřadnice: 50.0207211, 13.3277758

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Středně těžká trasa pro děti od 5 let. Jde se polními i lesními stezkami, sem tam mírný kopeček. Klasická kola i kočárky tentokrát nechte doma, lesem projedou jen ty terénní. Pejskům se výlet líbit bude.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Nejrychleji se ke dvoru dostanete, když se vydáte po D6 na Karlovy Vary a pak odbočíte na sjezdu 62 na Jesenici → Žihli → Dvůr Kalec. Přibližně 120 km zvládnete za hodinu a půl.

Parkování: Dopřejte autíčku odpočinek u Hospodářského dvora Kalec.

Možnost občerstvení: Svačinu s sebou. :)

Hospodářský dvůr Kalec

Prohlídky lze domluvit v průběhu celého roku na adrese dvur.kalec@seznam.cz.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Žihle, Chyše, Nečtiny, Manětín, Rabštejn nad Střelou, Štědrá, Bochov, Valeč, Kralovice, Kožlany atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás na výlet krásnou krajinou Postřelí, kde se střídají lesy, louky, skály a zapomenutá místa s dávnou historií. Naše putování vás zavede k historickému dvoru Kalec, který ukrývá příběhy staré několik staletí. Povíme vám, co vzácného tam nedávno objevili, i který známý stavitel za slavnou barokní stavbou stojí.

Budeme hledat smírčí kameny, opuštěné školy, hrníčkové ploty i křížovou cestu. Pozorně sledujte okolí a zapisujte si odpovědi na otázky, protože právě ty vám pomohou vyluštit tajenku.

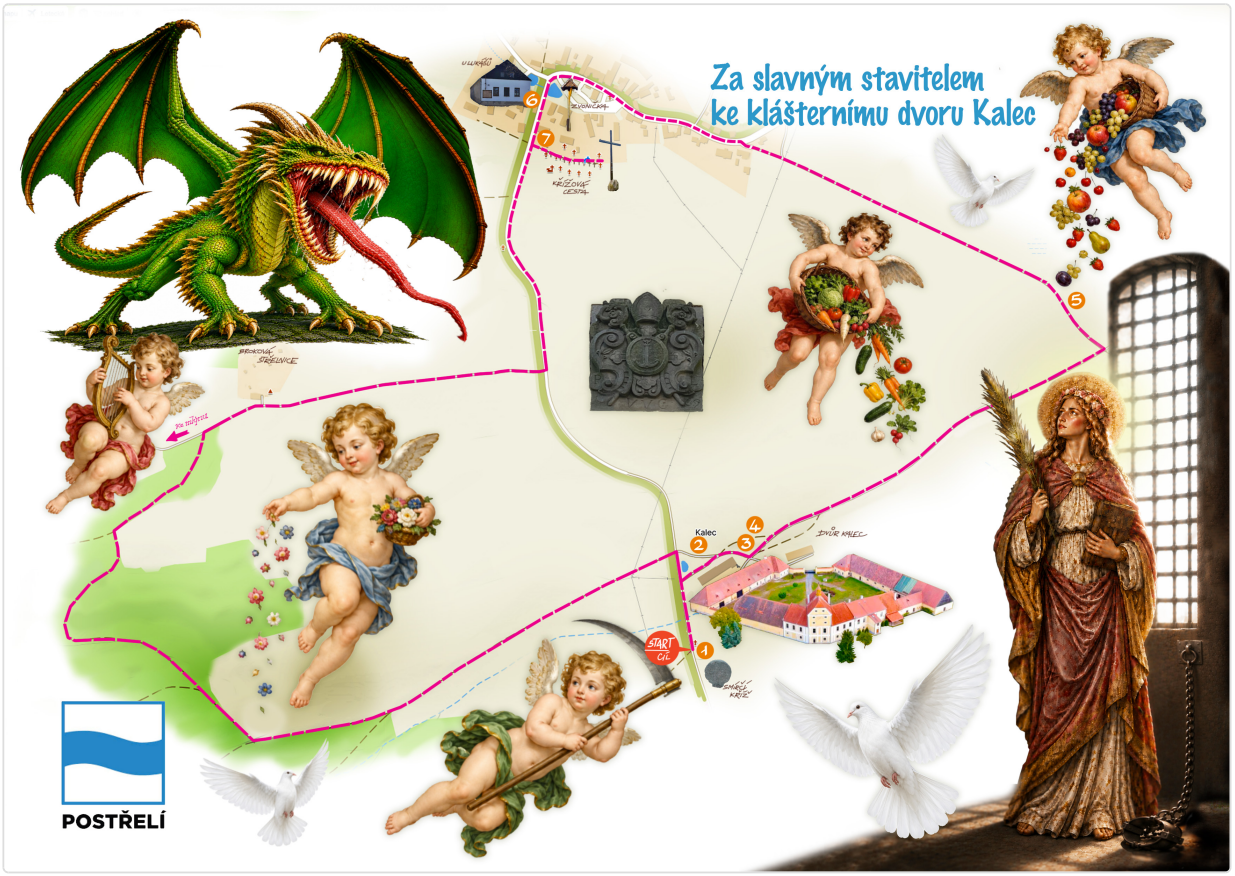
Výlet s tajenkou vznikl s podporou a pomocí Destinační společnosti Postřelí, a je tedy pro všechny zdarma. ☺

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, dnešní výlet se vám určitě zalíbí. Čeká vás mnoho hledacích úkolů, luštění tajenky a také jedna strašidelná pověst.

Stejně jako k našim ostatním výletům jste i k tomuto dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny dnešní úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Uprostřed luk a polí osamoceně, ale nikoli smutně stojí zvláštní tajuplný dvůr Kalec. Cesta k němu je plná výmolů, ale vydržte, bude to stát za to.

Hospodářský dvůr Kalec leží nedaleko obce Žihle na severním Plzeňsku, kousek od řeky Střely. Na první pohled vypadá jako velký starý statek, ale ve skutečnosti jde o mimořádně cennou barokní památku. Byl vybudován jako hospodářské centrum cisterciáckého kláštera Plasy.

Zaparkujte u něj tak, abyste nepřekáželi ostatním vozidlům, a vydejte se ke dvoru. Naše putování začíná u **kříže**, odkud je dobře vidět zadní část dvora i se slunečními hodinami.

Najděte na křížku malého Ježíše. A také letopočet. Je špatně čitelný, ale určitě ho zvládnete rozluštit. Můžete se pokusit jednotlivé číslice i nahmatat prstíky.

1. **Opište druhou číslici z letopočtu.**

Kousek od kříže stojí další, tentokrát **smírčí kříž**. To je ten zvláštní kulatý kámen. Stojí od kříže nalevo, nebo napravo?

V tomto kraji na cestách potkáte mnoho smírčích křížů. Píšeme o nich velmi často, ale protože nevíme, jestli je tento výlet s tajenkou váš první nebo stopětačtyřicátýpátý, tak pár vět přidáme. :)

Smírčí kříž je stará kamenná památka, kterou můžeme potkat u lesní cesty, na kraji pole nebo u silnice. Na první pohled může vypadat jako obyčejný kámen ve tvaru kříže, ale často se za ním skrývá příběh o dávné nehodě, násilném činu nebo sporu mezi lidmi. Slovo smírčí pochází od slova smír, tedy od usmíření a urovnání sporu. Tyto kříže nám připomínají, že lidé řešili konflikty už před stovkami let a snažili se najít způsob, jak napravit způsobenou újmu. Smírčí kříže se v českých zemích objevovaly především ve středověku a na počátku novověku, tedy v době, kdy lidé neměli dnešní zákony a soudnictví. Jedním z důvodů bylo usmíření po vážném konfliktu, například když někdo někoho zabil. V některých případech se viník mohl dohodnout s rodinou zemřelého na náhradě škody a na podmínkách, kterými svůj čin odčiní. Mohl zaplatit peníze, zajistit bohoslužby za zemřelého, vydat se na pouť nebo se zavázat, že nechá postavit kamenný kříž. Taková dohoda se nazývala smírčí smlouva. Postavení kříže proto mohlo být veřejným znamením, že se viník zavázal napravit, co způsobil.

Kráčíme ke dvoru. Obcházíme ho tak, že ho máme po pravé ruce.

Vidíte sluneční hodiny? Dokážete přečíst čas? Jak jste na tom se čtením římských číslic?

Kolik je X? A kolik VII? Je tady někdo, komu je tolik let?

Dokázali by rodiče a prarodiče napsat římskými znaky aktuální rok?

Napovíme, že by obsahoval 6 znaků.

Historie Kalce je sice o něco kratší než starověkého Říma, rozhodně už je ale k chlubení. Určitě strčí do kapsy mraky jiných barokních staveb. Archeologové tady totiž vykopali předměty z dávného středověku. První písemná zmínka o Kalci pochází z roku 1234, kdy se objevuje ve starých pramenech pod jménem Gotsalco de Galce. V pozdější době zde stála tvrz, tedy opevněné sídlo menšího šlechtice. První doložená zmínka o zemanské tvrzi pochází z roku 1543. Na místě dnešního dvora tedy kdysi nestál velký barokní areál – rozkládala se tu ves, z níž čnělo panské sídlo.

Projdeme kolem celého areálu a odbočíme na cyklostezku směrem doprava. Nalevo je rybníček a cestu lemuje alej.

2. **Jak se nazývá strom, který alej tvoří?**

Klášter Plasy odjakživa potřeboval ke svému fungování velké množství potravin, obilí, dobytka, dřeva a dalších surovin. Proto měl po krajině řadu hospodářských dvorů. Sloužily mimo jiné jako „živé“ spíže, dřevníky, servisy a podobně.

Napadá vás, co se všechno se tehdy pěstovalo? Zkuste vyjmenovat alespoň 3 plodiny. Třeba se trefíte. :)

Pěstovalo se hlavně žito, pšenice, ječmen a oves, ale také hrách, mák, pohanka nebo různé druhy zeleniny. V zahradách

a sadech tížila větve například jablka, hrušky a švestky. Podle místa se dařilo také chmelu nebo lnu. Chovala se především hospodářská zvířata – krávy, prasata, ovce a koně, drůbež. Někde také včely. Kláštery mívaly rovněž rybníky s rybami a využívaly lesy, například jako zdroj dřeva. Některé hospodářské dvory byly propojené také s mlýnem, pivovarem, kovárnou nebo dalšími řemesly.

Lidé tehdy jedli mnohem více pohanky, neznali cukr a sushi a klokana si k obědu také nedali! :)

Všimněte si, jak jsou některá okna napravo zaslepená a jiná stále funkční. Kterých je více?

Co si myslíte, že se skrývá za těmi schovanými?

Přicházíme k hlavnímu vchodu do dvora. Nahlédněte do něj. To se může.

Velká proměna dvora přišla za opata Eugena Tyttla, který klášter Plasy vedl v letech 1699 až 1738. Proslul hlavně velkými stavebními projekty. Na začátku 18. století pozval do Plas významného barokního architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela a společně připravili velkou přestavbu klášterního areálu.

(I do Plas vede jeden z našich výletů s tajenkou.)

Tyttl se podílel také na dalších stavbách na panství. Například na poutním místě v Mariánské Týnici, kapli v Mladoticích nebo na hospodářských dvorech.

Zajímavostí je opatův znak s písmenem „T“ a číslicí 2, který měl vyjadřovat, že chce být „druhým Trojerem“ a pokračovat v díle svého předchůdce – opata Ondřeje Trojera.

Vidíte někde tento znak? Zaostřete kukadla na erb na stavbě. Ale upozorňujeme, že dohlédnou jen dlouzí, širocí… Pardon, opravujeme, dohlédnou jen bystrozrací. :)

Vedle vchodu je umístěna zlatá cedulka s hlavním nápisem *BAROKNÍ HOSPODÁŘSKÝ DVŮR KALEC*.

3. **Opište první slovo na cedulce.**

Nyní vylezte k **fotopointu** ve stráni a podívejte se na stavbu z výšky.

Na podobě Kalce je zajímavé, že jeho architektura není obyčejná. Jak jsme již napověděli, návrh je nejčastěji připisován Janu Blažeji Santinimu-Aichelovi, jednomu z nejvýznamnějších českých barokních architektů. Byl známý tím, že propojoval základní geometrické tvary do velmi rafinovaně promyšlených celků. Kalec je toho krásným příkladem. Půdorys areálu je založen na dvou proti sobě postavených tvarech připomínajících písmeno V.

Namalujte klacíkem do země písmeno *V*. Teď dvě *V* proti sobě. Vznikne jakýsi kosočtverec. (Kdo se zasmál, udělá 5 dřepů! My se ani neuculili, protože čistému vše čisté.) :)

Koukněte na dvůr. Sedí to? Pokud si nejste jisti, zkontrolujte si to na našich fotkách z dronu.

Uprostřed areálu stojí jeho nejvýraznější část – zámeček. Není to klasický zámek, jaký známe třeba z měst nebo pohádek. Jeho hlavní úkol byl spojen s hospodařením dvora. Budova má tři křídla a je nezvykle vysoká. Celkem má pět podlaží, přičemž horní tři sloužily jako sýpka, tedy jako velký sklad obilí. Ve spodní části se nacházely obytné a pracovní místnosti. V přízemí byly například velká kuchyně, skladovací prostory, spíž a dřevník. V patře sedm pokojů. Celkem měl zámeček 12 místností.

Upřímně řečeno, čekali bychom více. Minimálně 50! Co vy?

Velmi nás ale zaujala problematika myší. Pokud horní tři patra sloužila jako sýpka, muselo jich být v zámečku víc než much. Jak to asi tehdy řešili? Napadá vás něco? Nás kočky a pastičky…

Kdo už někdy chytil myš? Není to snadné. Ví to i kocourek z básničky, kterou určitě znáte. Nebo ne?

Myšičko, myš,

pojď ke mně blíž!

Nepůjdu, kocourku,

nebo mě sníš!

Velmi zajímavou součástí dvora je **kaple svaté Markéty Antiochijské**. Byla součástí areálu už od jeho vzniku. Nachází se v jednom z bočních křídel poblíž hlavní brány.

V posledních letech náramně překvapila a poskytla restaurátorům radost z objevitelství. Při obnově budovy odhalili pod pozdějšími nátěry původní barokní nástropní malbu. Je vytvořena přímo na omítce, proto se jí říká „fresco“, česky freska. Zobrazuje svatou s křížem a palmovou ratolestí. Světice stojí na drakovi, nad ní je nebeský výjev s andílky a bílou holubicí. Obnova malby byla dokončena v roce 2024.

Odborníci odhadují, že freska vznikla přibližně kolem roku 1717. Její autor není stoprocentně jistý, ale vzhledem ke stylu a spojení s klášterem v Plasech je pravděpodobně jejím tvůrcem malíř Jakub Antonín Pink z dolnorakouského Windigsteigu. Nejspíš to pro něj byla pinkačka…

Další zajímavý objev byl učiněn v roce 2022. Pod starou podlahou byl nalezen základní kámen kaple s latinským nápisem, jehož význam lze volně přeložit jako *Vystavěno k poctě svaté Markéty*.

Najděte lavičku s rámem na focení a na lavičce nápis.

4. Doplňte slovo: KALEC …. ZNAČÍ

Vyrážíme pěšinkou nalevo. Držíme se cyklostezky, opouštíme Kalec. Ale ještě u něj ve vyprávění zůstaneme.

Jak je asi jasné, v areálu byly stodoly, stáje, kravíny a další prostory pro hospodářská zvířata. Bydleli zde však také lidé, kteří měli na starost každodenní provoz. Například šafář, což byl člověk dohlížející na chod statku, a ovčák.

Jestli znáte pohádku *Tři oříšky pro Popelku*, tak šafář byl ten pán, co přivezl Popelce oříšky.

Vzpomenete si, co v nich bylo? Jakou hádanku dala Popelka princi? A jak si myslíte, že se ve skutečnosti jmenovala?

Tváře umouněné od popela, ale kominík to není.

Klobouk s peřím, luk a kamizola, ale myslivec to není.

Šaty s vlečkou, stříbrem vyšívané, ale princezna to není, jasný pane.

Ťapeme po štěrkové stezce, kolem nás jsou pole. Možná zahlédnete hrášek nebo nějaký druh obilí. Rostou přesně v těch místech, kde bývala pole i v minulosti.

Po zrušení kláštera Plasy císařem Josefem II. v roce 1785 přestal být Kalec majetkem církve. Dvůr přešel pod správu takzvaného náboženského fondu, který spravoval majetek zrušených institucí. O dva roky později koupil v roce 1787 Kalec Prokop Lažanský z Bukové a připojil jej ke svému manětínskému panství. Rod Lažanských tak získal na severním Plzeňsku další významný majetek.

(Pokud s námi půjdete na výlet s tajenkou do Chyše, možná jednoho pana Lažanského potkáte. Stará se tam totiž o zámek. A opravdu je se šlechtickým rodem spřízněný.)

Ve 20. století přišla další velká změna. Po pozemkové reformě po první světové válce se dvůr dostal do jiných rukou. V roce 1934 jej s polnostmi koupil plzeňský stavitel Ing. Dr. Jaroslav Brček s manželkou Janou. Po komunistickém převzetí moci byl majetek v roce 1948 zestátněn. Ještě ve stejném roce rodina Brčkových emigrovala do Venezuely. Areál pak využívaly státní zemědělské podniky a jeho stav se postupně zhoršoval. Po roce 1989 byl majetek v restituci vrácen dědicům rodiny Brčkových a vrátil se také k zemědělskému využití. V roce 2013 koupili dvůr s pozemky současní majitelé z rodiny Waltera Schmalgeho. Od té doby probíhá postupná obnova památky.

Kvačíme po **cyklotrase Baroko I,** což je okružní trasa na severním Plzeňsku, která začíná a končí v Plasích. Vede přes Mariánskou Týnici a Mladotice a prochází krajinou kolem řeky Střely. Název získala podle množství barokních památek, které na ní může cyklista navštívit nebo alespoň vidět. Patří mezi ně poutní areál Mariánská Týnice s kostelem Zvěstování Panny Marie. Trasa vede také hlubšími lesy a střídají se na ní úseky s výhledy do krajiny. Měří asi 54 km.

A celou tuhle trasu dnes projdeme! Tam a zpátky a ještě po rukou a pozpátku!

Ano, jde o nejapný žert. My ale dětinské nejapnosti milujeme! :)

Fakt ovšem je, že na většinu těchto míst vedou díky Destinační společnosti Postřelí i naše výlety s tajenkou!

Na nejbližším rozcestí najděte žlutou cedulku cyklostezky. Jaký obrázek na ní vidíte? Jedná se o barokní prvek?

Věděli byste, co je baroko a jak ho v umění, a hlavně na stavbách poznat?

Baroko je umělecký sloh, který vládl především 17. a 18. století. Lidé tehdy měli rádi věci, které byly velké, zdobené a působily trochu slavnostně a překvapivě. Barokní kostely a zámky proto poznáte podle spousty ozdob, soch, obrazů, zlatých detailů a zakulacených tvarů. Baroko mělo člověka ohromit a vzbudit v něm úžas. Jednoduše řečeno: Jestliže byla renesance spíš elegantní, vyvážená, přírodní a vyznávající antické ideály krásy, baroko chtělo říct: „Podívej, jak je to nádherné, velkolepé, nabubřelé!“ Cílem bylo, abyste padli na pozadí ze záchvatu úchvatu.

Cyklostezku opustíme a odbočíme doleva. Zavolejte na ni: *„Baroko, Baroko, nevedlos nás daleko!“* Přesto děkujeme.

Míříme do obydlenější části dnešního výletu.

A protože mnoho zdejších obyvatelé pro dvůr kdysi pracovalo, řekneme si, čím k jeho chodu přispívali.

Kalec totiž nesloužil jen zemědělství. V letech 1805 až 1828 zde fungovala továrna na sukno.

Sukno je pevná, hustá látka, která se dříve vyráběla hlavně z ovčí vlny. Je silnější a teplejší než běžná látka, má jemný, trochu chlupatý povrch a dobře chrání před chladem. Lidé z něj šili kabáty, pláště, uniformy nebo oblečení pro vojáky. V minulosti bylo sukno velmi důležité a patřilo mezi ceněné zboží. Jeho výroba však byla poměrně dlouhá a namáhavá. Všechno začínalo stříháním ovcí. Pak bylo třeba vlnu pořádně vyprat, aby se zbavila nečistot, a potom usušit. Následovalo česání pomocí speciálních kartáčů, kterému se říkalo mykání. Teď už se konečně pomocí vřetena nebo kolovrátku předla příze. Nitě se následně napnuly a proplétaly na tkalcovském stavu, až vznikla vlněná látka. Aby bylo sukno hustší, pevnější a lépe chránilo před chladem, muselo se ještě valchovat. Potom se sukno počesávalo, aby se na jeho povrchu vytvořil jemný vlas. Nakonec se stříhaly vyčnívající chloupky, aby byla látka rovnoměrná a hladká. Podle potřeby se také barvila. Teprve potom se ze sukna začalo šít…

Znáte nějakou pohádku, ve které je důležitou postavou krejčí? Nebo v ní hrají hlavní roli šaty, které šije? Zamyslete se, třeba jich vykutáte z mozečků více než my.

V pohádce od H. Ch. Andersena například vystupují podvodní tkalci. Slíbí panovníkovi šaty, které nevidí ti, kdo jsou hloupí. Nakonec se ukáže, že oděv vůbec neexistuje. Hloupý je císař, který se bál přiznat, že nic nevidí. A tak si vykračoval nahý před celým městem…

Jak se jmenuje pohádka?

5. Doplňte: *Císařovy …. šaty*

V pohádce bratří Grimmů *Statečný krejčí* hraje hlavní roli – jak jinak – krejčík. Je sice malý, ovšem velmi chytrý. Poté, co jednou ranou zabije sedm much, vyšije si na opasek nápis *Sedm jednou ranou*. To mu pomůže ke slávě. Smělé tvrzení, které si kdekdo vysvětluje jako důkaz tělesné síly, mu přihraje mnoho různých šancí, jak se z obyčejného krejčíka stát bohatým hrdinou. Samozřejmě jich využije. Čiperná mysl mu pomůže překonat překážky, porazit obry a oženit se s princeznou. Svaly zkrátka opravdu nejsou všechno.

Ve známé pohádce – ať už v té filmové nebo v literární verzi od Boženy Němcové – si zase princezna Lada poručí troje šaty, o kterých si myslí, že je nikdo nedokáže ušít. Má k tomu důvod: Potřebuje odradit nechtěného nápadníka. Tak sňatek podmíní splněním nesplnitelného úkolu.

Vzpomenete si, jak měly šatky vypadat?

Měly to být róby jako úsvit ranní, dále jako letní den a také jako noční obloha s hvězdami.

Nápadník je však natolik lačný její ručky, že Ladin úkol splní. (Samozřejmě ne sám, má na to lidi.) Co teď?! Ladě nezbylo než schovat svou krásu do ošuntělého myšího kožíšku a prchnout. Dorazí do království prince Radovana, kde pracuje v kuchyni. Jak se od hrnců dostane? Kdo si to pamatuje?

Jaké šaty byste chtěli mít pro sebe nebo pro svou maminku vy? Jak se jmenovala pohádka? Jak se jmenoval zlý král? A čí mamina nebo babina by zvládla spíchnout myší kožíšek?

Napravo vidíte zvláštní travnatou plochu. Sloužila jako nouzová přistávací dráha pro letadla a v minulosti také jako zázemí pro letecké práce na polích. Ano, tato „placka“ pamatuje práškovací letadla. Kdo nějaké viděl na vlastní oči? My ano – ve filmu. Jak se jmenoval? Vesničko má….

Plochu ovšem využívala i malá ultralehká letadla.

Nouzové letiště je prostě místo upravené tak, aby na něm mohlo v případě potřeby přistát letadlo. V žádném případě nejde o běžné letiště pro pravidelný provoz. Na dovolenou z něj tedy neodletíte. Může sloužit například při poruše, špatném počasí nebo jiné nečekané situaci, kdy pilot potřebuje co nejrychleji přistát. Často jde o dlouhou rovnou plochu (například část silnice), louku nebo speciálně upravenou dráhu.

Jediné dětské vyprávění o letadlech, které jsme si vybavili, je *O letadélku káněti*.

Jak jste na tom vy? :)

Blížíme se k **obci Hluboká.** Kdo si myslí, že zde uvidí známý zámek, plete se. Ten totiž zdobí Jihočeský kraj.

Historie této obce sahá nejméně do 12. století a jméno dostala podle své polohy v krajině. Zajímavé je, že Hluboká kdysi bývala samostatnou obcí a měla vlastní školu, hospodu i kovárnu. Její obyvatelé se živili hlavně zemědělstvím a prací kolem hospodářství.

Ještě před válkou to byla poměrně živá obec. Podle archivního soupisu měla v roce 1930 celkem 358 obyvatel, kteří žili v 62 domech. Kolik obyvatel tedy průměrně žilo v každém domě, školáci? :)

Hledáme dům s nápisem *Národní škola.* Vypadá to, že ji žáčci opustili už hodně dávno…

Po skončení války ale přišla zásadní změna. V roce 1946 bylo z Hluboké do americké okupační zóny v Německu odsunuto 111 německých obyvatel. Tím obec přišla o velkou část svých lidiček a její společenský život se výrazně změnil.

Nyní zde žije jen několik desítek rodin. Přitom je to tak krásné místo…

Upozorníme vás na jednu legrační věc: Všimněte si, že mnoho domů v obci začalo s budováním hrníčkových plotů. Ale většinou je to po dvou až třech hrnečcích přestalo bavit. :) Schválně, kolik takových plotů objevíte. My jich viděli nejméně osm.

Nalevo mineme dům, ze kterého vystupuje kamenný kříž, a ocitneme se na návsi. Zdejší autobusová zastávka à la knihovna je prostě báječná!

Ještě lepší je policista střežící provoz.

A nejlepší cyklista, který naboural do balíku slámy.

Za zvoničkou odbočíme doleva a projdeme kolem historické budovy – **selského statku u Lukšů**.

Na tabuli si vyzvedneme další písmenko do tajenky.

6. Jaké má statek číslo popisné?

Kousek za tímto statkem potkáme nalevo za posledním domem malou **křížovou cestu** ukrytou na svahu Křížového vrchu. Projděte si ji, je roztomilá!

Křížová cesta je řada zastavení, která připomínají poslední chvíle života Ježíše Krista před jeho ukřižováním. Obvykle má 14 „zastávek“. U každé bývá obrázek, socha nebo jiná připomínka toho, co se Kristovi stalo. Že upadl, napil se… Lidé u jednotlivých zastavení přestanou funět do kopce, přemýšlejí a modlí se. Cesta vždy vede vzhůru, aby symbolicky připomínala Ježíšovo stoupání na Golgotu.

Tahle křížová cesta je „kapličková“. Co zastavení – to minikaplička. Jsou od sebe jen asi 5 metrů, takže si rozhodně neušoupete tlapky. Na konci cesty stojí vysoký dřevěný kříž. Hurá tedy k němu! Bez obav, vás nikdo neukřižuje.

Právě zde se můžete i občerstvit vodou z hadice a také se dozvíte, komu je sem vstup zakázán.

Na zastavení č. 1 si přečtěte text.

7. Jak se křestním jménem jmenuje páter, který kříži požehnal?

Vracíme se na silnici a šlapeme po ní asi 50 metrů. Poté odbočíme na polní cestu doprava.

Vede nás k lesu a lemují ji různé stromy. Poznáte alespoň 2 druhy?

Procházíme **Přírodním parkem Horní Střela**. Je to krajina, kde se řeka zařezává mezi kopce a vytváří klikaté údolí. Na svazích rostou lesy a mezi stromy se objevují skály, balvany a suťová pole. Právě střídání lesa, skal, luk a řeky vytváří mnoho různých prostředí pro rostliny a živočichy. Oblast je známá také pestrou květenou, včetně teplomilných rostlin, kterým se daří na slunných stráních.

Na konci pěšiny odbočíme na kraji lesa doleva. Stezka nás vede pod vrchol Strážného. Kopírujeme hranici lesa. Řeku Střelu máme tedy napravo v údolí (teče odsud asi ve vzdálenosti1 km) a zleva na nás kouká **Strážný vrch**, který je vysoký 554 m n. m. Víte, jaká je to výška?

Aby vytvořili „živý sloup“ vysoký 554 metrů, muselo by si přibližně 347 lidí vlézt nejprve na záda a pak na ramena. (Tak si dejte pozor, abyste příliš mnoha lidem neříkali, ať vám vlezou na záda. Mohli by to udělat.) Nebo by se na sebe muselo postavit asi 30 paneláků vysokých 18 metrů. Takže jde o docela velký kopeček! (Samozřejmě měřeno od hladiny moře. Od oka to zase taková sláva není.)

Na vrcholu se nachází střelnice, tedy místo, které slouží k bezpečně organizované střelbě na terče. Nejde o plochu určenou ke svobodnému zevlování, jako jsou třeba rozhledna nebo park. Pohyb v areálu střelnice se řídí pravidly provozovatele a během střelby je okolí důležitou bezpečnostní zónou. Určitě jste si všimli cedulí kolem sebe. Prosíme, dodržujte bezpečnostní pokyny.

Kdybyste pokračovali po stezce od vysílače směrem do údolí, asi za půl hodiny byste dorazili k řece Střele a **Kozičkovu mlýnu**. A tam se děly věci!

Podle staré pověsti žila v nedaleké Hluboké dívka jménem Kačenka. Jednoho dne ji otec poslal ke Kozičkovu mlýnu, aby zjistila, zda už mlynář semlel jejich obilí na mouku. Když scházela lesem do údolí řeky Střely, uslyšela hádku. Ze zvědavosti se podívala, co se děje, a spatřila mlynáře Jana Junera přivázaného ke stromu. Kolem něj byli čtyři muži. Hádali se s ním a potom ho jeden zastřelil. Kačenka vykřikla a pytláci si všimli, že je někdo viděl. Dívka se dala na útěk a podařilo se jí ukrýt u mlýna v takzvané lednici. Nepředstavujte si ji ale jako dnešní chladničky. Šlo o prostor u mlýnského kola, kudy protékala voda. Omrzliny tudíž dívce nehrozily… Po setmění se rozhodla utéct k sestře do vesnice Kotaneč. Když vyběhla od mlýna, psi začali štěkat a pytláci ji znovu začali pronásledovat. Štvaná děva však doběhla až k sestřinu domu a zabouchla za sebou. Jeden z mužů po ní ještě hodil nůž, který se zabodl do dveří. Příběh tím ale neskončil.

Mýlíte se, jestli se domníváte, že dívka vyhledala policisty a o tom, co viděla, jim povyprávěla. V obavách o život raději držela jazyk za zuby.

O pár týdnů později však bylo v Hluboké posvícení. Kačenka šla z kola do kola, z náruče do náruče. A najednou jí došlo, že ji k tanci vybídli i dva cizí mladíci, jejichž tváře jí byly nějak povědomé… Vtom jí svitlo. Jistojistě patřili k lumpům, co ji honili jak nadmutou kozu. Co teď? Rozběhla se pro rychtáře, tehdejšího nejvyššího funkcionáře obce. Všechno mu vyzvonila, ale… Než dorazila pomoc, oba muži zmizeli. Prý už se v kraji nikdy neobjevili. Kdo ví? V každém případě na ně byla ruka zákona krátká.

Na místě, kde měl být mlynář zavražděn, stojí dodnes starý pískovcový kříž. Nese nápis připomínající, že zde byl roku 1720 zabit mlynář Jan Juner.

Pokud se chcete podívat k mlýnu, můžete. Pokud ne, pokračuje podle naší mapky rovně za nosem do kopečka a pak zase z kopečka. Stezka nás potom vrátí směrem doleva ke Kalci.

Kdo by chtěl zvolit pohodlnější cestu, může se chytnout štěrkové stezky u vysílače, která ho opět dovede na silnici. Je to tatáž cesta, která vede k mlýnu, jen nyní míří na opačnou stranu. Ale není tak hezká jako pěšinka vedoucí lesem a pak loukou.

V okamžiku, kdy se lesní stezka stočí doleva zpátky ke dvoru, vyloupne se barokní stavba na obzoru jako kaštánek ze skořápky.

V roce 2014 byl Kalec zařazen na takzvaný *Indikativní seznam národních kulturních památek*. Jednoduše řečeno to znamená, že ho odborníci považují za mimořádně významnou památku, která by si zasloužila ještě vyšší stupeň ochrany. V roce 2020 bylo dokonce kolem dvora vyhlášeno ochranné pásmo. Chrání nejen budovy, ale také jejich historické prostředí – okolní pole, louky, cesty a lesy, které dohromady vytvářejí kulturní krajinu. A to je moc dobře!

Blížíme se k cíli. Když se podíváte do tajenky, zjistíte, že už ji máme vyluštěnou. Kouká z ní na nás jedno krásné ženské jméno. Vzpomenete si, kdy jsme o něm dnes mluvili?

Podle středověké legendy byla tato svatá z Antiochie křesťanka, která se odmítla vzdát své víry. Byla za to uvězněna. Ve vězení se jí zjevil ďábel v podobě obrovského draka. Neváhal a slupl ji jako malinu. Dívka však měla u sebe kříž, kterým pravděpodobně píchala obludě zevnitř do žaludku. Nebo ho s ním šimrala. To už se nikdy nedozvíme. Jisté je, že mu to vadilo natolik, že se musel vyblinkat. A se zvratky vyletěla z jeho nitra i naše nebožačka. Sice to asi nebyl zrovna voňavý zážitek, ale vyvázla. Samozřejmě ne nadlouho. Přežila ještě mučení ohněm a vodou, ovšem závěrečnému useknutí hlavy již neunikla. Bylo jí asi 15 let. Právě díky historce z doby těsně po uvěznění bývá na obrazech a sochách zobrazována s drakem. Někdy ho drží na řetězu, jindy přemáhá křížem. Její svátek připadá na 20. července.

Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce.

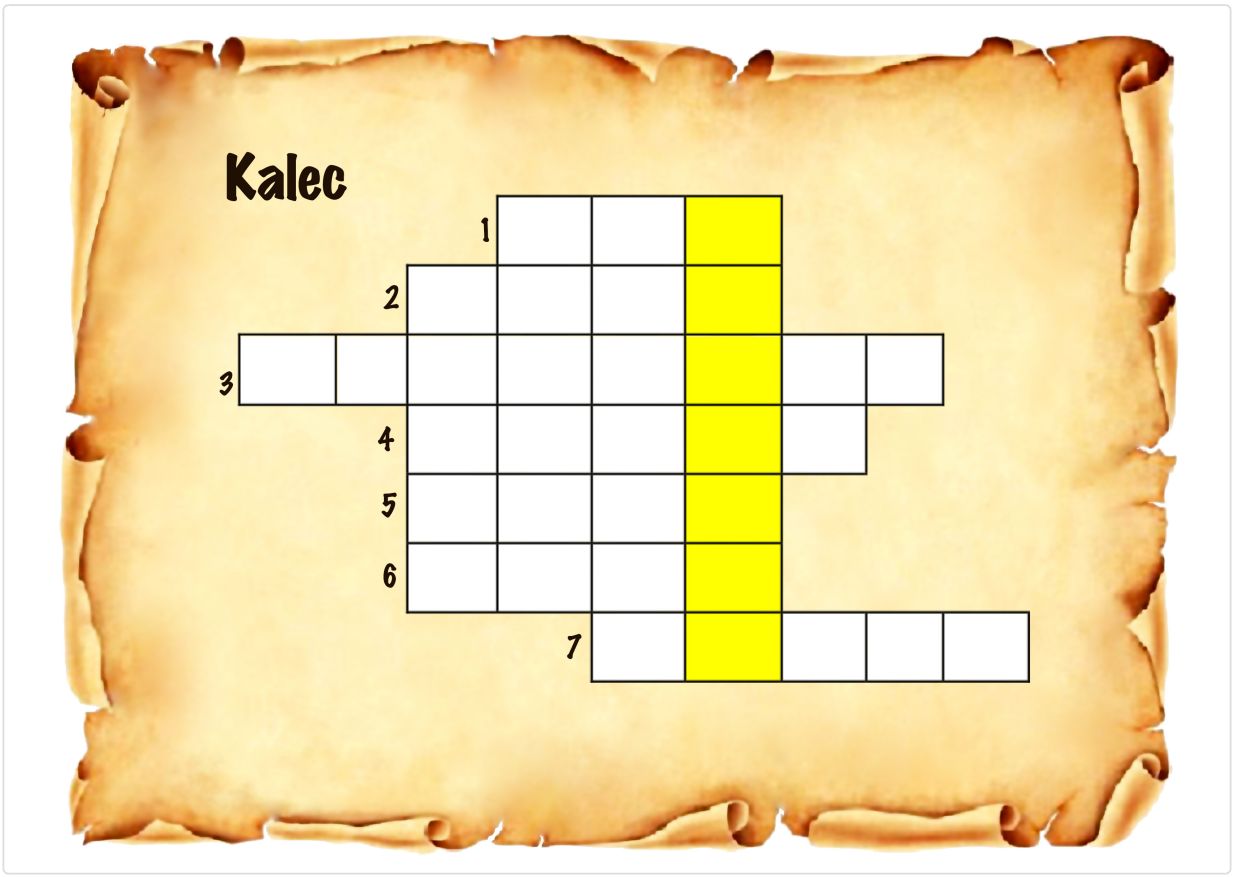
Doufáme, že se vám dnešní výlet líbil, a děkujeme, že jste si s námi zahráli. Také děkujeme Destinační společnosti Postřelí, že nám výlet pomohla vymyslet a nabídla ho všem výletníkům ke stažení zdarma.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! ☺

V textu byly použity mimo jiné texty z webů www.kudyznudy.cz, www.pohadkozem.cz, https://pamatkovykatalog.cz, https://www.santini.cz/cz/plzensky-kraj/kalec, https://www.obec-zihle.cz/.

Otázky k tajence

1. **Opište druhou číslici.**
2. **Jak se nazývá strom, který alej tvoří?**
3. **Opište první slovo na cedulce.**
4. **Doplňte slovo: KALEC …. ZNAČÍ**
5. **Doplňte: *Císařovy …. Šaty***
6. **Jaké má statek číslo popisné?**
7. **Jak se křestním jménem jmenuje páter?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 03.11.2026 13:15